

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijos dėl Europos profesinio mokymo kreditų sistemos (ECVET) sukūrimo

COM(2008) 180 galutinis – 2008/0070 (COD)

(2009/C 100/25)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2008 m. balandžio 23 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Europos profesinio mokymo kreditų sistemos (ECVET) sukūrimo

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2008 m. rugsėjo 11 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja AN LE NOUAIL-MARLIÈRE.

448-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2008 m. spalio 22–23 d. (2008 m. spalio 22 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 109 nariams balsavus už ir vienam susilaikius.

1. Įžanga

1.1. Svarstomame rekomendacijos pasiūlyme siūloma sukurti bendrą Europos kvalifikacijų sistemą siekiant sudaryti geresnes sąlygas įgytos kvalifikacijos perkeliamumui ir pripažinimui taip skatinant darbuotojų judumą.

1.2. Švietimas ir mokymas yra sudėtinė Lisabonos strategijos – Europos reformų programos, skirtos žinių visuomenės ir ekonomikos keliamiems iššūkiams spręsti – dalis. Konkrečiau kalbant, piliečių žinių, įgūdžių ir praktinės patirties ugdymas vykdamas mokymo ir švietimo programas yra būtina ir nepakeičiama sąlyga, kad būtų įgyvendinti Lisabonos tikslai konkurencingumo, vystymosi, užimtumo ir socialinės sanglaudos srityse.

1.3. Nors pažanga buvo padaryta, nustatyti tikslai nebuvo įgyvendinti, ypač visą gyvenimą trunkančio mokymosi ir darbuotojų judumo srityse, kuriose vis dar yra daug kliūčių. Šie trūkumai aiškiai rodo, kad būtina vystyti bendradarbiavimo priemones ir būdus, kurie sudarytų geresnes sąlygas dalyvauti visą gyvenimą trunkančio mokymosi programose ir perkelti įgytą kvalifikaciją iš vienos valstybės, institucijos ir sistemos į kitas. Skaidrumo kvalifikacijos klausimu padidinimas yra būtinas etapas įgyvendinant tokią strategiją ir ugdant žinias, praktinę patirtį ir gebėjimus, reikalingus darbuotojams, Europos piliečiams ir visiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams (ypač mokymo įstaigoms).

1.4. Piliečiams skirta ECVET ⁽¹⁾ sistema turėtų palengvinti visą gyvenimą trunkančio mokymosi būdu įgytos kvalifikacijos tarpvalstybinį pripažinimą. Ši sistema sukurta vadovaujantis šiuo metu Europoje taikoma praktika ir sistemomis ir grindžiama šiais veiksniais:

— kvalifikacijos apibrėžimas mokymosi vienetais (žinių, praktinės patirties ir įgūdžių), kuriuos galima perkelti ir kaupiti,

— skaidrios įgytų žinių perkėlimo, kaupimo ir patvirtinimo sistemos sukūrimas,

— įstaigų partnerystės plėtojimas siekiant sukurti perkėlimui palankią aplinką ir tarpvalstybinio profesinio mokymo erdvę.

2. Bendrosios pastabos

2.1. Poveikio vertinimas parodė, kad ECVET sistema – tai priemonė, užtikrinanti didesnę mokymosi rezultatų skaidrumą, palyginamumą, perkėlimą ir kaupimą skirtingose sistemose. Ji nereikalauja smulkesnio kvalifikacijų suskaidymo ir nesiūlo derinti nei jų, nei mokymo sistemų. Ji remia ir stiprina dabartines priemones, sudarančias sąlygas judumui (EKPS ⁽²⁾) ir EKS ⁽³⁾). Ilgalaikeje perspektyvoje sistema galėtų būti naudinga įgyvendinant nacionalinių mokymo sistemų reformas, būtinas diegiant visą gyvenimą trunkantį mokymąsi. Šiuo požiūriu ECVET sistema duoda papildomos naudos judumo ir visą gyvenimą trunkančio mokymosi srityje.

2.2. Vis dėlto nereikia sumenkinti sunkumų, susijusių su šiomis priemonėmis. Nors EKS tikslas – tarpvalstybinis palyginamumas, nacionalinės sistemos turi būti sukurtos ir veikti taip, kad jos būtų suprantamos ir patikimos partneriams kitose valstybėse. Komisijai reikės aiškiai nustatyti kriterijus, leidžiančius užtikrinti tikslingumą, skaidrumą bei palyginamumą ir įkvepiančius abipusį partnerių pasitikėjimą. Be to, nors EKS buvo

⁽¹⁾ Angliško termino „European Credits System for Vocational Education and Training“ (Europos profesinio mokymo kreditų sistema) santrumpa.

⁽²⁾ Aukštojo mokslo kreditų perkėlimo sistema.

⁽³⁾ Europos kvalifikacijų sąranga mokymuisi visą gyvenimą.

sukurta siekiant sudaryti savanorišką galimybę palyginti ir perkelti kvalifikaciją Europos, nacionaliniu ir sektorių lygiu, nevertėtų užmiršti šiuo metu veikiančių sistemų sudėtingumo. Todėl reikia stiprinti priemones, kurios leidžia užtikrinti didesnę skaidrumą ir tinkamai įgyvendinti etapus, būtinus norint nuo 2012 m. įvesti diplomus ir pažymėjimus.

2.3. Be to, reikia pabrėžti, kad ECVET sistema nepakeičia kitos Europos Sąjungoje įgyvendinamos politikos, ypač Direktyvos 2005/36/EB dėl darbuotojų migrantų. Tačiau, kita vertus, ji nesustiprina būtinų ryšių su kitomis šiuo metu vykdomomis Europos programomis, kuriose konkrečiai numatyta, kad mažiausiai išsivysčiusiuose ES regionuose ESF finansuoja švietimo ir mokymo sistemų reformas, kad būtų ugdomas žmonių sąmoningumas žinių visuomenės poreikių svarbos – ypač būtinybės mokytis ir šviestis visą gyvenimą – klausimu ir sudarytos geresnės galimybės gauti kokybišką išsilavinimą.

2.4. ECVET sistemai, kuria užtikrinamas nuolatinis procesas, reikalingi visų subjektų ilgalaikiai išpareigojimai ir Europos, nacionaliniam bei sektorių lygiui pritaikytų iniciatyvų sąveika. Deja, nėra konkrečiai numatyta galimybė paskleisti informaciją apie pasiekimus ar inovacijas (gerąją praktiką), kuri taip pat suteiktų impulsą potencialiems subjektams ir partneriams iki 2012 m. numatyto vertinimo.

2.5. Nors Komitetas pastebi, kad konsultacijų, vykusių visais lygiais ir su daugeliu viešojo ir privataus sektoriaus subjektų, metu buvo sukurta bendra terminija, imta nuolat vartoti tam tikrus akronimus, kuriuos pasiūlymuose, komunikatuose, rekomendacijose, poveikio vertinimuose, Komisijos užsakytuose tyrimuose pradedama painioti ir dėl to kyla neaiškumų, kurie anaipol nepadedą siekti užsibrėžto tikslo. Vienoje kalboje tam tikrą reikšmę turinti santrumpa, akronimas ar lakoniška frazė gali nieko nereikšti kitoje kalboje ar netgi sukurti visiškai neįgiamą vaizdinį. Kita vertus, tokia vartoseną gali riboti išitraukiančių naujų mokymo įstaigų skaičių ir sumažinti tikslinių visuomenės grupių norą domėtis tuo, kas sukurta siekiant palengvinti, o ne apsunkinti kvalifikacijos perkėlimą iš vienu nacionalinių profesinio mokymo sistemų į kitas. Taigi, Komitetas rekomenduoja, kad dedant pastangas suderinti profesinio mokymo sistemas ir susieti su visą gyvenimą trunkančiu mokymusi būtų atsižvelgiama į kalbinius aspektus ir kitose srityse Komisijos vykdomą veiklą.

2.6. Komisija turės stebėti, kad tikslas užtikrinti „galimybę kiekvienam asmeniui mokytis skirtingose mokslo įstaigose skirtingose šalyse, kuri skatina besimokančiųjų judumą visoje Euro-

poje, kas yra dar reikšmingesnis pasiekimas atsižvelgiant į tai, kad Europos Sąjungoje veikia daugiau nei 30 000 profesinio mokslo įstaigų ...“⁽¹⁾ nebūtų įgyvendinamas darant žalą, viena, kalbinei įvairovei, kita – kalbų mokymo kokybei, kurią Komisija pabrėžia.

3. Konkrečios pastabos

3.1. Komisijos sprendimas siūlyti įvesti ECVET sistemą priimant Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją vadovaujantis Sutarties 150 straipsniu sudaro sąlygas savanoriškai įgyvendinti ECVET principus. Tokiu būdu suintensyvinamos konsultacijos, kurios jau pradėtos ir suteikė galimybę sugretinti įvairių subjektų, įskaitant ir socialinius partnerius, nuomones.

3.2. Nors savanoriško dalyvavimo principas ir turi trūkumų, jis padeda geriau koordinuoti Komisijos, socialinių partnerių ir valstybių narių veiksmus siekiant tiksliai nustatyti iškiliančias problemas ir ypač plėtojant inovacijas bei ieškant tinkamiausių sprendimų. Šis procesas leidžia numatyti operatyvų ir veiksmingesnį ECVET įgyvendinimą suteikiant konkrečios papildomos naudos Europos piliečiams ir darbuotojams kompetencijos pripažinimo srityje ir taip skatinant mokymąsi visą gyvenimą ir judumą.

3.3. Komisijos išreikštas ketinimas atlikti pažangos vertinimą ir jį paviešinti, kad būtų užtikrinta ECVET sistemos raida ir nuolatinė kontrolė siekiant ją pritaikyti, yra bendradarbiavimo garantas. Pageidautina, kad įvairūs subjektai, visų pirma naudotojai ir jų atstovai, aktyviai dalyvautų atliekant vertinimą ir rengiant dokumente numatytą ataskaitą.

3.4. Komisijos norą remti ir skatinti tarptautinį judumą ir galimybę mokytis visą gyvenimą profesinio mokymo srityje turėtų atspindėti ir visiškai su subjektų vieta ir vaidmeniu susijusių principų, apie kuriuos užsimenama rekomendacijoje, pripažinimas:

⁽¹⁾ IP/08/558, Komisijos pranešimas spaudai.

- galutiniai naudotojai yra savanoriškai besimokantys asmenys, siekiantys mokymosi rezultatų įteisinimo, kad gautų pripažintą kvalifikaciją,
- kvalifikacijų sistema, paremta rezultatų pripažinimu suteikiant iš taškų susidedančius kreditų vienetus, turėtų užtikrinti nešališkumą, lygias prieigos galimybes ir nesukurti papildomų kliūčių ar atrankos kriterijų,
- Europos bendradarbiavimas švietimo ir pradinio bei visą gyvenimą trunkančio mokymosi srityje yra būtinas siekiant sukurti sąlygas kvalifikacijų skaidrumui ir pripažinimui,
- reikėtų kurti konkrečiai ECVET sistemai skirtus tinklus ir partnerystes siekiant kurti naujas priemones ir skleisti naują praktiką, susijusią su mokymo sutartimis ir kreditų perkėlimu,
- Komisija turėtų užtikrinti, kad šiuo metu priimami standartai sudarytų vienodas sąlygas ne tik besimokantiems, bet ir mokymo įstaigoms. Pastarojo meto tyrimai ⁽¹⁾ vis dar rodo, kad visą gyvenimą trunkančio mokymosi galimybė dažniausiai naudojasi aukščiausių išsilavinimą turintys asmenys, o turintys žemiausio lygio diplomus ar jų neturintys šia galimybe naudojami mažiausiai. Tokią padėtį lemia įvairios priežastys, tačiau kvalifikacijoms ši kliūtis turėtų būti pašalinta ir Komisija turėtų pasirūpinti, kad kvalifikacijų sistema apimtų ir kvalifikacijos požiūriu nepalankiausias sąlygas turinčius asmenis,
- beje, daugelis specializuotų mokymo įstaigų (asociacijų ir organizacijų), kurios dirba būtent su šiomis asmenų grupėmis ir yra sukaupusios ilgalaikę bei konkrečią patirtį, kai kuriose valstybėse narėse pastaruoju metu buvo išstumtos iš „pasiūlos“ rinkos, kadangi įgyvendinamos trumpalaikės taupymo priemonės daugeliu atvejų buvo nepalankios mažiausiai „rentabiliems“ visuomenės sluoksniams. Šią patirtį reikia dar kartą įvertinti žmogiškuoju ir finansiniu požiūriu, ypač kultūros, socialinės ekonomikos ir visuotinio švietimo srityse, kurios šiems asmenims dažnai atveria kelią į profesinį mokymą.

⁽¹⁾ *Progress towards the Lisbon objectives in Education and Training, Indicators and Benchmarks, 2007, SEC (2007) 1284.* NIACE atliktas suaugusiųjų dalyvavimo mokymėsi tyrimas *Counting the cost*, 2008 m. sausio mėn. NIACE – Nacionalinis suaugusiųjų tęstinio švietimo institutas (angl. *National Institute of Adult Continuing Education*), Jungtinė Karalystė.

3.5. Siekiant sukurti Europos kvalifikacijos sistemą, kuri remiasi didesniu bendradarbiavimu, nustatomi bendri standartai. Tai itin opus klausimas kalbant apie taip vadinamus „neoficialius“ mokymosi rezultatus. Siektini standartai turėtų būti nustatyti ir išnagrinėti vadovaujantis Cedefop ataskaitoje (žr. toliau pateiktą pastabą) siūlomais kriterijais ir konsultuojantis su turtingą ir visapusę patirtį įgijusiomis organizacijomis (kurių sėkmė nėra grindžiama atranka ir šalinimu pradiniam kvalifikaciją suteikiančio mokymo etape).

3.6. Komisija turėtų atsižvelgti į savo pačios komunikatą „Suaugusiųjų mokymosi veiksmų planas“ ⁽²⁾, kuriuo būtų sudarytos sąlygos greičiau įtraukti kuo didesnę skaičių asmenų ir visų pirma tuos, kuriems to labiausiai reikia: ne tik pažeidžiamus ir nepalankioje padėtyje esančius, bet ir tuos, kuriems pirmenybė turėtų būti teikiama dėl socialinių ir žmogiškųjų įtraukties priežasčių bei ekonominės ir teritorinės sanglaudos motyvų ⁽³⁾.

3.7. Šios rekomendacijos 1 ir 2 priedai, parengti atsižvelgiant į Cedefop ⁽⁴⁾ rekomendacijas, yra svarbūs ECVET sistemos sėkmės veiksniai. Jais prisidedama prie skaidrumo ir nuoseklumo kartu nustatant vystymosi visais lygiais principus. Jie turėtų būti išaiškinti, papildyti ir plačiai paviešinti, kad būtų užtikrintas sistemos ilgaamžiškumas ir tvarumas.

3.8. Bendro katalogo sudarymas ir bendra pedagoginių tikslų nustatymo praktika prieš konsultuojantis su Komisija ir konsultacijų metu yra žingsnis į priekį, tačiau nederėtų pamiršti, kad švietimas nepriklauso komercinių paslaugų sričiai; priešingai, jis turėtų būti pagrindinė paslauga, prieinama kuo didesniai skaičiui žmonių, užtikrinta valstybės investicijomis ir nuoseklia politika tiek nacionaliniu, tiek PPO derybų lygiu, jei norima išsaugoti Europos konkurencingumą plačiąja prasme (bendras interesas).

⁽²⁾ EESRK nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Suaugusiųjų mokymosi veiksmų planas. Mokyti niekada nevēlu“. Pranešėja Renate HEINISCH, (OL C 204, 2008 8 9, p. 89).

⁽³⁾ 2008 m. birželio 19 d. RK nuomonė „Suaugusiųjų mokymosi veiksmų planas. Mokyti niekada nevēlu“. Pranešėja Mary SHIELDS. Nuomonė priimta 2008 m. birželio 18–19 d. plenarinėje sesijoje.

⁽⁴⁾ Įsteigtas 1975 m. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 337/75, Europos profesinio mokymo plėtros centras yra pagrindinis Europos Sąjungos profesinio švietimo ir mokymo centras. Erwin SEYFRIED pranešimas Cedefop. Berlyno FHVR-FBAE – Aukštoji viešojo administravimo ir teisingumo vykdymo mokykla-Profesinio mokymo, darbo rinkos ir vertinimo mokslinių tyrimų centras (*Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege - Forschungsstelle für Berufsbildung, Arbeitsmarkt und Evaluation*). Panorama: profesinio švietimo ir mokymo kokybės rodikliai.

3.9. Jei siekiame būti nuoseklūs, tai padoraus darbo ir kokybiško švietimo tikslai turėtų būti neatsiejami, kadangi jie užtikrina konkurencingumą, o Europos kvalifikacijų sistema ir toliau turėtų būti kuriama bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, visų lygių socialiniais partneriais, ir patvirtinimu suinteresuotais asmenimis, kurie turi išlikti šių tikslų dėmesio centre, kadangi sistema yra skirta jiems. Tikslai turėtų išlikti suprantami ir aiškūs visiems sistemos naudotojams: mokymosi rezultatų pripažinimas įvertinant įgytus įgūdžius, perkeliamumas, geografinis ir profesinis mobilumas, o veiklos vykdytojams – pripažinimas ir galimybė gauti visuotinės svarbos finansavimą. Europos kvalifikacijų sistema gali padidinti užimtumo galimybes ir paskatinti judumą, jeigu ji grindžiama šiais tikslais: išsaugoti kompetentingiausius veiklos vykdytojus (patirtis, sėkmingų patvirtinimų skaičius, patvirtinimų kokybė), pripažinti veiklos vykdytojų (organizacijų ir asociacijų), realiomis sąlygomis konkrečiai išbandžiusių projektus, įgytą patirtį, pirmenybę teikti išstumtiems veiklos vykdytojams ir susigrąžinti jų pasitikėjimą (pagalba migrantams, parama romams, suaugusiųjų mokymas skaityti ir rašyti, kalbinė parama ir kt.).

3.10. Komitetas primena, kad šiuo metu labiausiai judantys darbuotojai yra komandiruoti vyriškos lyties asmenys, dirbantys statybos ir su pastatais susijusių paslaugų sektoriuose, po jų eina kompiuterinės ir naujų technologijų paslaugos, turizmas, transportas ir kt.

3.11. Kadangi ECVET sistema yra konkrečiai skirta pirminiam ir tęstiniam profesiniam mokymui, oficialių (mokymas) bei neoficialių (profesinė patirtis) mokymosi rezultatų pripažinimui ir patvirtinimui, Komitetas diegiant kvalifikacijų sistemą ypatingą dėmesį rekomenduoja skirti visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi ir komandiruotų darbuotojų įgytos kvalifikacijos pripažinimui ⁽¹⁾.

3.12. Vertinimo, kurį numatoma atlikti po ketverių metų, procesas turėtų apimti plačią informacijos sklaidą valstybėse narėse vadovaujant Europos Komisijai, kad ši sistema įsitvirtintų šiuo metu veikiančių sistemų raidos metu ir pilietinėje visuomenėje.

Briuselis, 2008 m. spalio 22 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Mario SEPI

⁽¹⁾ EESRK nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Darbuotojų komandiravimas paslaugų teikimo sistemoje – gauti didžiausią naudą, kuo geriau išnaudoti potencialą ir užtikrinti darbuotojų apsaugą“, pranešėja LE NOUAIL-MARLIÈRE. (OL C 224, 2008 8 30, p. 95).